PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos
žemės ūkio ministro
2026 m. sausio 19 d.
įsakymu Nr. 3D-22

RAŠTAS DĖL VALSTYBĖS SIEKIAMŲ TIKSLŲ IR KELIAMŲ LŪKESČIŲ VALSTYBĖS ĮMONEI ŽEMĖS ŪKIO DUOMENŲ CENTRUI

I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS

Šiuo raštu dėl valstybės siekiamų tikslų ir keliamų lūkesčių (toliau – Raštas) pateikiami Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos (toliau – Ministerija), kuri įgyvendina valstybės įmonės Žemės ūkio duomenų centro (toliau – valstybės įmonė) teises ir pareigas, lūkesčiai dėl valstybės įmonės veiklos krypčių, valstybės įmonei keliamų tikslų ir veiklos principų.

Lūkesčiai formuojami 4 metų laikotarpiui, tačiau pagal poreikį Raštas gali būti atnaujinamas. Raštas turėtų tapti pagrindu rengiant ir peržiūrint valstybės įmonės strateginį veiklos planą. Šis Raštas nėra teisinis įpareigojimas ir yra skirtas nustatyti valstybės įmonės finansinius ir nefinansinius ilgalaikius (strateginius) ir trumpalaikius (taktinius) tikslus, įvardyti valstybės įmonės pagrindines ir kitas veiklas, veiklos prioritetus, esminius veiklos rodiklius, atsakomybės poreikius bei užtikrinti efektyvų bendradarbiavimą tarp valstybės įmonės ir Ministerijos.

Šiuo Raštu Ministerija nesiekia apriboti ar be reikalo išplėsti valstybės įmonės ar jos valdymo organų teisių ar pareigų. Valstybės įmonė ir jos valdymo organai visų pirma privalo vadovautis galiojančiais teisės aktais, valstybės įmonės įstatais ir kitais Ministerijos priimtais sprendimais, gerąja valstybės įmonės valdymo praktika ir prisiimti atsakomybę už priimtus sprendimus. Įgyvendindami šiame Rašte nurodytus Ministerijos lūkesčius valstybės įmonės valdymo organai privalo vadovautis protingumo, skaidrumo, efektyvumo ir racionalaus turto valdymo principais.

II SKYRIUS
VALSTYBĖS SIEKIAMI TIKSLAI VALSTYBĖS VALDOMOJE ĮMONĖJE

Valstybės įmonės pagrindinė veikla – informacinių sistemų, kurių tvarkytoja paskirta valstybės įmonė, administravimas, projektavimas, diegimas, eksploatavimas, tobulinimas, erdvinių duomenų rinkinių administravimas ir tobulinimas, žemės ir kito nekilnojamojo turto kadastro duomenų nustatymas, geodezijos žemėtvarkos ir teritorijų planavimo dokumentų rengimas, melioruotos žemės ir melioracijos statinių apskaitos vykdymas, valstybei nuosavybės teise priklausančių melioracijos statinių ir (ar) sistemų rekonstravimo ir projektavimo darbų ir apleistų žemės plotų mažinimo priemonių programos įgyvendinimas.

Valstybės įmonės vykdoma kita veikla – žemės ūkio subjektų, technikos ir gyvūnų registravimo dokumentų išdavimas, ūkio tvarumo duomenų, apimančių ekonominius, aplinkos ir socialinius aspektus, kaupimas, apdorojimas ir pateikimas Europos Komisijai, kitų komercinių ir nekomercinių veiklų vykdymas.

Tikimasi, kad valstybės įmonė tinkamai ir nepertraukiamai vykdys jai Lietuvos Respublikos žemės ūkio, maisto ūkio ir kaimo plėtros įstatyme, Lietuvos Respublikos mokesčio už aplinkos

teršimą įstatyme, Lietuvos Respublikos žemės ūkio ir miškininkystės paslaugų teikimo pagal paslaugų kvitą įstatyme, Lietuvos Respublikos žemės įstatyme, Lietuvos Respublikos žemės ūkio paskirties žemės įsigijimo įstatyme, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimuose, žemės ūkio ministro įsakymuose pavestas funkcijas.

Valstybės įmonei keliami veiklos tikslai:

1. Siekti valstybei svarbių tikslų įgyvendinimo atliekant specialiuosius įpareigojimus ir pelningos veiklos:

1.1. atlikti informacinių sistemų, kurių tvarkytoja ji paskirta, administravimo, projektavimo, diegimo, eksploatavimo, tobulinimo darbus, erdvinių duomenų rinkinių administravimo ir tobulinimo darbus;

1.2. užtikrinti Lietuvos žemės ūkio ir maisto produktų rinkos informacinės sistemos (LŽŪMPRIS) veikimą įgyvendinant nacionalinių ir Europos Sąjungos (ES) teisės aktų reikalavimus dėl žemės ūkio ir maisto produktų rinkos statistinės informacijos rinkimo, ataskaitų rengimo ir teikimo Europos Komisijai, Eurostatui;

1.3. vykdyti melioruotos žemės ir melioracijos statinių apskaitą;

1.4. atlikti žemės išteklių naudojimo stebėseną, vykdyti valstybei nuosavybės teise priklausančių melioracijos statinių ir (ar) sistemų rekonstravimo ir projektavimo darbų ir apleistų žemės plotų mažinimo priemones;

1.5. užtikrinti ūkių tvarumo duomenų tinklo veiklą;

1.6. užtikrinti duomenų apie maisto produktus gaminančių ūkio subjektų, kurių veikla būtina paskelbus nepaprastąją padėtį, mobilizaciją ar karo padėtį, gamybos apimtis, kaupimą, ataskaitų rengimą ir atvaizdavimą;

1.7. užtikrinti ir tobulinti žemės ūkio ir maisto sektoriaus oficialiosios statistikos ir rinkos informacines sistemas, siekiant administracinės naštos mažinimo bei didesnės informacijos sklaidos ir prieinamumo principų, panaudojant savo ir kitų institucijų informacinių bazių galimybes;

1.8. vykdyti kitas valstybės įmonei teisės aktais pavestas funkcijas.

2. Vykdyti kitą, šiame Rašte numatytus lūkesčius atitinkančią, pelningą komercinę veiklą.

Ministerija, kaip valstybės įmonės savininko teises ir pareigas įgyvendinanti institucija, tikisi, kad valstybės įmonė veiklą vystys laikydamasi Rašte nustatytų krypčių ir keliamų lūkesčių.

III SKYRIUS
NEFINANSINIAI LŪKESČIAI

Valstybei svarbių funkcijų užtikrinimas.

Valstybės įmonė turėtų užtikrinti kokybišką valstybei svarbių – įstatymais, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimais, žemės ūkio ministro įsakymais ir kitais teisės aktais pavestų funkcijų atlikimą – užtikrinti žemės ūkio informacinių ir kontrolės sistemų veiklą.

Veiklos efektyvumas.

Valstybės įmonė turi didinti turimos informacijos ir duomenų valdymo, veiklos efektyvumą, optimizuodama veiklos procesus ir administravimo išlaidas, taikydama inovatyvias vadybos praktikas, optimaliai paskirstydama ir panaudodama turimus žmogiškuosius, materialinius ir infrastruktūros išteklius. Ji turi identifikuoti rizikos veiksnius ir juos valdyti, efektyviai priimti

sprendimus, gerinti teikiamų paslaugų kokybę, užtikrinti kokybišką procesų, projektų valdymą, funkcijų vykdymą ir mažinti veiklos sąnaudas.

Valstybės įmonė turėtų siekti pagerinti teikiamų paslaugų kokybę, patogumą, paslaugų teikimo greitį, taip pat imtis visų priemonių dėl komercinių paslaugų apimties didinimo, siekti, kad ši komercinė veikla būtų pelninga, teikti kokybiškas paslaugas vartotojams.

Valstybės įmonė turi per 2026 m. (ir vėlesniais metais, nuolat) peržiūrėti ir optimizuoti savo veiklos procesus dėl dalyvavimo ir valstybės įmonei pelningų pasiūlymų pateikimo kitų įstaigų, įmonių, organizacijų valstybės įmonės veiklos srityse skelbiamuose viešuosiuose pirkimuose ir didinti savo konkurencingumą šioje srityje.

Ministerija tikisi, jog valstybės įmonė palaikys optimalią savo struktūrą, darbuotojų skaičių, informacinių išteklių infrastruktūrą, atsisakys nereikalingo patikėjimo teise valdomo nekilnojamojo turto, sukurs ir valstybės įmonėje įdiegs jos veiklai būtinas rizikos valdymo sistemas, o valstybės įmonės pasirinkimas vykdyti investicijas bus pagrįstas ir atliekamas tik įvertinus susijusias rizikas.

Valstybės įmonė turi efektyviai valdyti patikėjimo teise valdomą turtą.

Energijos vartojimo efektyvumo didinimas.

Valstybės įmonė turi siekti energijos vartojimo efektyvumo didinimo ir aplinkosaugos tikslų, atsižvelgdama į visų suinteresuotųjų pusių (vartotojų, darbuotojų, bendruomenės, verslo atstovų, valdžios, visuomenės ir kt.) interesus. Savo veikloje ji turi siekti nuolat ir nuosekliai įgyvendinti energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemones, diegdama naujesnes ir mažiau energijos vartojančias technologijas, taip pat plėtoti žaliosios energijos gamybą, prisidėdama prie Lietuvos ir regioninių įsipareigojimų didinti elektros energijos gamybos iš atsinaujinančių energijos išteklių apimtis. Puoselėdama pagarbą visuomenei, darbuotojams ir gamtai, taip pat prisidėdama prie Lietuvos energetikos inovacijų, energijos gamybos iš atsinaujinančių energijos išteklių plėtros ir energijos vartojimo efektyvumo didinimo, valstybės įmonė su Energetikos ministerija turi turėti sudarytą ir vykdyti energijos taupymo susitarimą, kuriuo įsipareigotų kasmet iki 2030 metų sumažinti savo suvartojamos galutinės energijos kiekį ne mažiau kaip 1,5 proc. savo metinio galutinės suvartojamos energijos kiekio, kurio vidurkis išvestas pagal paskutinių trejų metų, ėjusių prieš 2023 m. sausio 3 d., laikotarpio duomenis (pagal subendrintus valstybės įmonės Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centro ir valstybės įmonės Valstybės žemės fondo duomenis). Siekdama minėto tikslo, valstybės įmonė turėtų pagal poreikį atlikti energijos vartojimo auditą, susiplanuoti trumpalaikes, vidutinio ir ilgojo laikotarpio energijos efektyvumo didinimo priemones ir užtikrinti jų įgyvendinimą. Laikydamasi ekonominio pagrįstumo principo, valstybės įmonė turi nuolat investuoti į savo valdomo turto objektuose sunaudojamos energijos optimizavimą, didinti turto atsparumą, saugumą ir efektyvumą.

Valstybės įmonė taip pat turi prisidėti prie transporto sukeliamos aplinkos taršos mažinimo ir, įsigydama (nuomodama) tarnybinius automobilius, įrenginius ir kitą valstybės įmonės veikloje naudojamą techniką, prioritetą teikti netaršioms priemonėms (pvz., naudojančioms alternatyviuosius degalus).

Skaidrumas ir rizikų valdymas.

Valstybės įmonė turi užtikrinti, kad viešai būtų skelbiama visa teisės aktais nustatyta informacija. Valstybės įmonės veikla turi būti vykdoma skaidriai ir sąžiningai, o viešieji pirkimai –

vadovaujantis Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo ir kitų norminių teisės aktų nuostatomis. Valstybės įmonėje turi būti įdiegtos korupcijos prevencijos priemonės ir procesai bei skiriami pakankami ištekliai rizikų valdymo procesams kontroliuoti.

Valstybės įmonė, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją ir duomenų pakartotinio naudojimo įstatymo nuostatomis ir kitais duomenų pateikimą pakartotinai naudoti reglamentuojančiais teisės aktais, turi užtikrinti, kad atvertini duomenys būtų inventorizuoti, atverti ir pateikti Lietuvos atvirų duomenų portalui.

Socialinė atsakomybė ir tvarumas.

Valstybės įmonė privalo vykdyti savo veiklą pagal aukščiausius etikos ir socialinės atsakomybės standartus, siekdama didinti darbuotojų motyvaciją ir užtikrinti reikalingų kompetencijų augimą. Ji turėtų užtikrinti darbuotojams sąžiningą, rinkos sąlygas atitinkantį darbo užmokestį bei tinkamą darbo aplinką, atlikdama kasmetinį darbuotojų įsitraukimo vertinimą arba naudodama kitus rodiklius darbuotojų pasitenkinimui įvertinti. Valstybės įmonės valdyba ir vadovybė turėtų palaikyti nuolatinį ir konstruktyvų dialogą su darbuotojų atstovais.

Valstybės įmonės veikla turi būti paremta principais, pagal kuriuos būtų siekiama ekonominių, socialinių ir aplinkosaugos tikslų, atsižvelgiant į visų suinteresuotųjų šalių (vartotojų, darbuotojų, visuomenės, valstybės institucijų ir kt.) interesus pagal darnaus vystymosi principus. Valstybės įmonė savo veikloje turi taikyti darnumo praktikas ir jas atskleisti ataskaitinių finansinių metų valstybės įmonės vadovybės ataskaitoje, įtraukti į įmonės strateginį veiklos planą bei skelbti interneto svetainėje kiek to reikalauja teisės aktai.

Valstybės įmonė savo veikla turėtų saugoti ir gerinti išskirtinę reputaciją, taip pat efektyviai naudoti išorinę ir vidinę komunikaciją.

Ministerija tikisi, kad valstybėje kilus ekstremaliosioms situacijoms ar kitoms nenumatytoms aplinkybėms, darančioms reikšmingą poveikį visuomenės gerovei ir saugumui, valstybės įmonė bus socialiai atsakinga ir ieškos galimybių prisidėti prie valstybės veiksmų kovojant su šių situacijų ir aplinkybių padariniais.

Geroji valdysena.

Valstybės įmonė, atsižvelgdama į viešosios įstaigos Valdymo koordinavimo centro (toliau – VKC) teikiamas rekomendacijas valdysenai gerinti, turi užtikrinti efektyvią ir geriausią valdymo praktiką atitinkantį valdymą ir siekti, kad valstybės valdomų įmonių gerojo valdymo indekso vertinimo metinėse ataskaitose valstybės įmonė būtų vertinama ne žemesniu kaip A įvertinimu. Ji turi pasitvirtinti ir per 2026–2027 m. įgyvendinti planą, kuriame turi būti numatyta, jog įmonės valstybės valdomų įmonių gerojo valdymo indekso įvertinimas 2027 m. būtų ne žemesnis, kaip A. Taip pat valstybės įmonė privalo vadovautis Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (EBPO) rekomendacijomis ir gerosiomis praktikomis.

Valstybės įmonė turi užtikrinti, jog nefinansiniai specializuoti veiklos matavimo rodikliai, kurių rinkinys kasmet VKC parengiamas ir paviešinamas, būtų įtraukti į strateginį veiklos planą ir pasiekti.

Informacinių sistemų kibernetinio saugumo ir saugos stiprinimas.

Valstybės įmonė turi užtikrinti maksimalų informacinių sistemų prieinamumą ir duomenų saugumą. Ji turėtų skirti ypatingą dėmesį kibernetinio saugumo stiprinimui – atnaujinti ir plėsti

kibernetinio saugumo priemones, didinti darbuotojų sąmoningumą kibernetinio saugumo srityje, vadovautis gerosios kibernetinio saugumo praktikos pavyzdžiais ir siekti kitais būdais sustiprinti valstybės įmonės valdomų informacinių išteklių kibernetinį saugumą. Valstybės įmonė turi vadovautis aukščiausiais organizaciniais standartais ir privalo imtis visų būtinų techninių priemonių, siekdama užtikrinti, jog informacinių technologijų techninė ir programinė įranga, informacinių technologijų priemonės, kuriomis apdorojami informacinių sistemų duomenys, būtų apsaugotos nuo fizinių grėsmių, o duomenys nebūtų sunaikinti ar sugadinti, neteisėtai pasisavinti ar kitaip neteisėtai panaudoti, taip pat užtikrinti nepertraukiamą informacinių sistemų veikimą.

IV SKYRIUS
FINANSINIAI LŪKESČIAI

Valstybės įmonė turi užtikrinti, jog Vyriausybės patvirtinti pagrindiniai finansiniai veiklos matavimo rodikliai (ilgalaikio pelningumo, optimalios kapitalo struktūros ir pelno įmokų) bei finansiniai specializuoti veiklos matavimo rodikliai, kurių rinkinys kasmet VKC parengiamas ir paviešinamas, būtų įtraukti į strateginį veiklos planą ir pasiekti.

Valstybės įmonė turi siekti pelningos veiklos, vykdydama komercinę veiklą. Valstybės įmonės pelningumas turi atitikti Vyriausybės nustatytą lygį. Ministerija tikisi, kad per 8 metų laikotarpį valstybės įmonė panaikins sukauptą nuostolį. Valstybės įmonė turi pasitvirtinti 8 metų finansinio nuostolio panaikinimo planą (toliau – FNPP) ir jį įgyvendinti per 8 metų laikotarpį, o pasibaigus kiekvieniems kalendoriniams metams ir patvirtinus valstybės įmonės praėjusių metų metinį finansinių ataskaitų rinkinį, valstybės įmonė turi ministerijai pristatyti FNPP įgyvendinimo rezultatus.

V SKYRIUS
ATSKAITOMYBĖ

Valstybės įmonės vadovas turi užtikrinti, kad duomenys būtų rengiami ir teikiami Ministerijai vadovaujantis Valstybės valdomų įmonių duomenų teikimo taisyklėmis ir Valstybės valdomų įmonių duomenų teikimo grafiku, patvirtintu Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2016 m. spalio 27 d. įsakymu Nr. 3D-632 „Dėl valstybės valdomų įmonių duomenų teikimo“.

Valstybės įmonės valdyba turėtų veikti nepriklausomai, vykdyti valstybės įmonės įstatų ir Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybės įmonių įstatymu priskirtas funkcijas, tačiau valstybės įmonė ir (ar) valdyba, vadovaudamosi protingumo principu ir gerosios valdysenos praktika, turi iš anksto informuoti Ministeriją apie esminius valstybės įmonės sprendimus, reikšmingas rizikas bei įvykius, susijusius su valstybės įmonės, jos savininko interesais, įskaitant:.

- potencialius valdybos narių interesų konfliktus;
- potencialius teisminius ginčus;
- galimus valstybės įmonės darbuotojų ar susijusių šalių sukčiavimus;
- esminius valstybės įmonės veiklos pokyčius;
- valstybės įmonės struktūros pokyčius, didesnio masto darbuotojų kaitą;
- didelius įsigijimus ar pardavimus;
- inicijuojamus naujus didesnės apimties investicinius projektus;

- galimą žalą visuomenei, gamtai, ekonomikai ar valstybės saugumui;
- spaudos pranešimus, kurie gali reikalauti Ministerijos atstovų komentarų;
- bet kokio masto korupciją ar politinę intervenciją;
- potencialias grėsmes nacionaliniam saugumui;
- planuojamą paramos teikimą;
- kitas esmines rizikas, keliančias grėsmę valstybės įmonės veiklos tęstinumui, nacionaliniam saugumui, reputacijai.

Valstybės įmonės valdyba turi atlikti savo veiklos vertinimą ir poreikių analizę – nustatyti, kokios kompetencijos narių reikia siekiant valstybės valdomos įmonės tikslų, ir parengti praėjusių kalendorinių metų veiklos ataskaitą.

Valstybės įmonė kasmet (pasibaigus kiekvieniems kalendoriniams metams ir patvirtinus valstybės įmonės praėjusių metų metinį finansinių ataskaitų rinkinį per 30 dienų) turi Ministerijai pateikti ir pristatyti informaciją apie Rašte pateiktų lūkesčių įgyvendinimo eigą ir nurodyti priežastis, jei Rašte nustatytais terminais lūkesčiai nebuvo įgyvendinti.

_____